

SOUNDER

SAHİBİNİ BEKLEYEN AV KÖPEĞİ

WILLIAM HOWARD ARMSTRONG

VakıfBank Kültür Yayınları: 0115
Edebiyat: 030

SOUNDER

SAHİBİNİ BEKLEYEN AV KÖPEĞİ
WILLIAM HOWARD ARMSTRONG

Özgün adı
Sounder

Türkçesi
Doğru Rüzgâr Özer

Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Resimler
Ahmet Can Palüza

Kitap Editörü
Adnan Özer

Son Okuma
Hande Kayhan

VakıfBank Kültür Yayınları

Büyükdere Caddesi
No: 97 – Kat 4
Şişli 34394 İstanbul
Telefon: 0 212 354 5730
www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2021
© HarperCollins Children's Books, a
division of HarperCollins Publishers, 2019

ISBN 978-625-7447-18-8

Kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Ajans aracılığıyla VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.
Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi
Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1
Eyüpsultan İstanbul
Telefon: 0212 354 3000
Sertifika No: 46403

1. Baskı: Ekim 2021

SOUNDER

SAHİBİNİ BEKLEYEN AV KÖPEĞİ

WILLIAM HOWARD
ARMSTRONG

TÜRKÇESİ
DOĞU RÜZGÂR ÖZER

WILLIAM HOWARD ARMSTRONG

1911'de Virginia'da geçimini çiftçilikle sağlayan bir ailenin üçüncü çocuğu olarak doğdu.

Çocukluğunda yemek masasının etrafında yapılan sohbetler sırasında yaşlı, siyahî bir aile dostlarının Odysseus'un sadık köpeği Argus hakkında anlattığı bir hikâyeden çok etkilendi; 1970 yılında John Newbery Madalyası ve Lewis Carroll Edebiyat Ödülü'nü kazanan *Souder*'in bu sohbetlerden esinlenerek ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Üniversite eğitimini tamamladıktan sonra çiftçilik ve marangozluk da yapmış yazar 1945'te Connecticut Kent Okulu'nda tarih öğretmeni olarak elli iki yıl çalışmıştır. Lise öğrencilerine edebiyat klasikleri ve antik dönemle ilgili tarih dersleri vermiştir. Mitolojik kahramanlardan ve dinî hikâyelerden beslenen, eğitim bilimi alanında çalışan yazarın diğer eserleri arasında *87 ways to Help Your Child in School* (1961), *Tools of Thinking* (1968), *Hadassah: Esther the Orphan Queen* (1972) ve *The Education of Abraham Lincoln* (1974) sayılabilir.

DOĞU RÜZGÂR ÖZER

1990 yılında, İstanbul'da doğdu. Yeditepe Üniversitesi, Fransızca Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümü mezunudur. Daha önce Augusta Laar, Dariusz Lebioda, Ryszard Krynicki gibi şairlerin eserlerini Türkçeye çevirmiştir. Hâlihazırda gemi brokeri olarak çalışmakta, Fransızca ve İngilizce dillerinden Türkçeye çeviriler yapmaktadır.

Kip, Dave ve Mary'ye...

İnsan olan, aşkını sakladığı gibi cesaretini de saklı tutar.
Antoine de Saint Exupéry

SOUNDER

ÖNSÖZ

Sounder, 1930'lu yıllarda Amerika'da geçen siyahî, ortakçı bir ailenin hikâyesidir.

Amerika'da köleciliğin ardından gelen ve yaklaşık yüz yıl sürmüş bir tarım sistemi olan ortakçılığın gelişimiye şöyledir:

1865 yılında Amerika'da kölelik yasaklandı ve Afrika kökenli siyahîler özgürlüklerine kavuştular. Azad edilmiş anlamında freedmen denilen bu insanlar, kölelik dönemlerinde pek çok beceriyi öğrenme veya geliştirme fırsatına sahip olmadıkları için genellikle tarım emekçisi olarak iş bulabiliyorlardı. Bu, bazen eski kölelerin, onları köleleştiren aileler için çalışmaya başlaması anlamına geliyordu. Hasattan bir pay karşılığında azad edilmişler, zengin beyazların sahip olduğu topraklarda çalışacaktı. Bu uygulama ortakçılık adıyla bilinir oldu.

Çağdaş Amerikan Edebiyatı'nda, konusunu ortakçılık dönemindeki olaylardan alan birçok hikâye ve roman vardır. Bunlarda öyle çok ortak özellik bulunur ki, adeta edebiyatta yeni bir akım oluşturmuşlardır. Bu özelliklerden bazıları şunlardır: Amerika'nın Güney tarafının derinlemesine işlenmesi, tarım arka planında kırsaldaki yoksulluktan bahsedilmesi, ırk ayrımcılığına dayalı şiddet ve adaletsizlik, aileye verilen önem ve türlü zorluk ve sıkıntılar karşısında onurlu, cesur ve sevgi dolu kalabilmek.

Dolayısıyla ortakçılık etkisindeki edebiyatı, Amerikan Siyahî Edebiyatı'nın bir kolu olarak düşünmek gerekir. Küresel

politikaların dünya üzerinde hüküm sürmeye başlamasından bir adım önce, 1982 yılında yayınlanan Alice Walker'ın *The Color Purple* adlı romanı, bu bakımdan Amerikan Siyahî Edebiyatı'nın son büyük örneklerinden biri olarak kabul edilebilir.

Öte yandan ortakçılık, sadece siyahîlere mahsus değildi; 1880'lerden başlayarak yoksul beyazlar da bu sistemin ağına düştüler. 1930'lu yıllara gelindiğinde aslında beyaz ortakçılar çoğunlukta idi. Haliyle bu dönemden itibaren, onların içinde bulunduğu şartlar çeşitli romanlarda ele alındı: Erskine Caldwell'ın 1932 yılında yayınlanan *The Tobacco Road* (Tütün Yolu) adlı romanı beyaz ortakçı bir aileyi anlatan ilk romandır.

William Howard Armstrong ise seçimini siyahî ortakçı bir aileden yana yapmıştır. Virginia'da bir çiftlikte doğup orada büyüyen Armstrong, buradaki ortakçı ailelerin ırkçı tehdit altındaki yaşamları hakkında yakından bilgi sahibiydi. Eğitime önem veren bir ailede büyüyen Armstrong, erken yaşta okuma yazma öğrendi. İlk hikâyesini de ortaöğrenimi sırasında kaleme aldı. Bu hikâye o kadar iyi yazılmıştı ki öğretmenleri onu –öncelikle– intihalle suçladılar. Uzun yıllar öğretmenlik yapan Armstrong, yazarlık kariyeri boyunca eğitim ve gençlik kitapları yazdı.

Amerikan Gençlik Edebiyatı'nda 1960'lı yıllar, gerçekçilik akımının edebiyata hâkim olduğu bir dönem olmuştur. 1960 yılı, Harper Lee'nin *To Kill a Mockingbird* (Bülbülü Öldürmek) adlı romanının yayınlandığı tarihtir. Romanın gerçekçilik akımının temsilcilerinden sayılmasının sebebi, insan hakları mücadelesinin siyahî karakterlerin gözünden ortaya konması, sosyal adaletsizliğin ve siyahılara uygulanan zulmün işlenmesidir. Yazarının bir beyaz olması dikkat çekmiş, ayrıca yayınlanmasından iki yıl sonra roman sinemaya uyarlanmıştı. Aslında bu durum romanın o dönemden başlayarak gördüğü ilgiye dair bizlere bir fikir vermektedir.

William Howard Armstrong, *Sounder*'ı büyüyen sivil haklar hareketinin tam ortasında yazdı ve 1969 yılında yayınladı. Bu dönemde, edebiyat camiasında Harper Lee'nin romanının ve ondan uyarlanan filmin etkisinin sürdüğü bir atmosfer hâkimdi. *Sounder* ise bu atmosferde birkaç aylık kısa bir sessizlikten sonra ilgi görmeye başlamıştır. Bununla birlikte hemen ertesi yıl Amerikan Gençlik Edebiyatı'nın en önemli ödülleriyle layık görüldü. 1972 yılında Martin Ritt tarafından sinemaya uyarlandı. Aldığı ödüller bir yana, bu kısa ve aldatıcı bir şekilde basit bir dille yazılmış gibi görünen roman çok okundu, pek sevildi. Örneğin Amerika'da ilköğretimde yıllar yılı "ilk gençlik edebiyatı"nın iyi bir örneği olarak okutuldu. 1957 yılında kurulan Amerikan Gençlik Kütüphaneleri'nde en çok okunanlar arasına girerek bir fenomene dönüşmüştür. 21. yüzyıldan baktığımızda, Dünya Gençlik Klasikleri listesindeki yerini hâlâ korumaktadır.

Sonuç olarak *Sounder*, Dünya Gençlik Edebiyatı'nda bir dönüm noktasıdır. Romanın anlatıya dayalı özellikleri okuru, ailesine bağlı, onurlu ve güçlükler karşısında yılmaz bir çocuğun dünyasına şahitlik etmeye çağırır. Yazar, okurla yalnızca babanın ve sonrasında ailenin büyük oğlunun sadık dostları olan köpeğin adını paylaşmıştır. *Sounder*, renk ve sınıf farklarından güçlü olan sevgi bağlarının, hayvanları ve var olanı olduğu gibi kucakladığına dikkat çekmektedir.

Adnan Özer